

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Chronologiae Veteris Testamenti Accvratvm Examen
Augustißimæ, Invictissimæq[ue] Domui Austriacæ
Dicatvm**

Philippi, Henricus

Coloniae Agrippinae, 1637

5. Quando manna Hebræis dari cœptum. cap.16.v.1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64340)

Conclusio. 11. Cum nihil minus, quam de huius fractionibus cogitarem, ita ex communibus principijs calculos meos digessi, ut Exodus quasi sponte sua in annum mundi 2544 incuntem; ante æram Christi 1497. incidere: quo die 16. Aprilis erat feria 5. dies 17. feria 6. nec tantum hæc duæ dies à plenilunio aberant, quin utralibet, quintadecima mensis Nisan cenferi posset. Magis autem in eam partem propendeo, quæ Exodum feriæ sextæ consecrat, & primum mensis cauum facit.

De annis Sabbaticis ab Orbe condito. 12. Porro in confesso est, Iudæos non agnoscere Cainan secundum, & talem Abraham anno 70. Thare consignare: ego verò cum authoribus suis memoratis Cainan 30, annos adscribo, & Abrahamum 60. annis tardius tantum existimo, atque ita ad Hebræorum æram adijcio ante Exodum annos quos si exemeris anni Sabbatici & Iubilæi, ab origine mundi, ad annos Sabbaticos & Iubilæos legales, ita deducuntur, ut nihil defuit, nihil superfit. Nam mea supputatione, mundus est creatus anno ante Christi Epocham 4040. à initium veris. Fuisset igitur annus primus semitæ, primo mundi autumno factus, & inijsset secundus. Sic primus annus mundi iuxta formam annorum Sabbaticorum, ab autumno incipientium non nisi sex menses habuisset.

EXODI 12. v. 37.

1. & 2. mansio. Profecti, sunt filij Israel de Ramesse in Socoth. Hæc est 2. mansio in qua Israel coxerunt pastam sine farinam, quam dudum de Aegypto conspersam tulerant, & præpararunt subcinericios panes azymos, neque enim poterant fermentari cogentibus exire aegyptijs, & nullam facere sinentibus moram. ib. v. 33. In Socoth Hebræos unum dicitur (ut minimum) posuisse verisimile est, quod tradit Seder Olam, dum notandum ab exitu vsque in Ethan absumptum. Consentunt Torniellus ad annum 2544. num. 23. & Salianus num. 200. qui putat in hac secunda mansione Hebræos non solum azymos coxisse, sed etiam ex itinere fessos, partim quietem liquam cepisse, partim res suas, quas confusas raptim è Ramesse extulerant, posuisse, & ea accepisse, quæ Exodi cap. 13. vsque ad 19. tradita narrantur, de lege primogenitorum, religione Paschæ, azymorum obseruatione, & iugitatione beneficij, quo è seruitute Aegyptiaca asserti fuere.

CAPVT XIII. Exodi v. 20.

3. mansio. Profecti de Socoth castra metati sunt in Ethan. Nempe tertio ut minimum, quam de Ramesse egressi fuerant.

CAPVT XVI. Exodi v. 1.

Quando ad 5. mansio- nē veniū. Profecti sunt de Elim, & venit omnis multitudo filiorum Israel in desertum Sin, &

est inter Elim & Sinai, quintodecimo mensis secundi, postquam egressi sunt de terra Ægypti. Exodi 16. v. 1.

1. Hic obiter nota, primam Hebræorum ex Ægypto egredientium mansionem fuisse in Ramesse. 2. in Socoth. 3. in Etham. 4. in Phihahiroth. 5. in Mara. 6. in Elim, & inde eos venisse ad mansionem septimam Iam-Suph, vt habetur Num. 33. v. 9. *Profectiq; de Mara venerunt in Elim, vbi erant duodecim fontes aquarum, & palma septuaginta, vbi castra metati sunt. Sed & inde egressi fixerunt tentoria super mare rubrum, profectiq; de mari rubro castra metati sunt in deserto Sin.* nempe die illa 15. mensis secundi, quo ad vesperam, fuit coturnicum aucupium, & manè insequenti manna cœlitus datum, prout narratur, isto cap. 16. Exodi, præsertim v. 13. Manna igitur primum Hebræi acceperunt die 16. mensis Iiar, anno primo exitus de Ægypto: defecit autem anno 41. die 15. Nisan, aut circiter, cum transiit Iordane populus in campestribus Iericho castra haberet, Iosue 5. v. 12.

2. An non exigua difficultas est, vtrum ea dies decima sexta mensis secundi qua primum in castrorum circuitu Hebræi manna conspexerunt fuerit Dominica, an feria 2. Fuisse feriam secundam tradit in primis Salianus anno m. 2544. num. 319. & seqq. probatque 1. autoritate eorum, qui cum modernis Hebræis mensē Nisan dicunt Moyse tempore fuisse plenum, siue 30. dierum, quod asserunt Serarius Iosue 1. 4. q. 7. Caietanus Exod. 16. Ribera lib. 5. de Templo, cap. 7. Sanctius Act. 2. num. 15. Fauet S. Hieronymus tomo 3. epist. ad Fabiolam in 7. mansione, vbi diem 15. mensis secundi egressionis Hebræorum ex Ægypto, ait fuisse 31. postquam egressi sunt de Ramesse. Et Iosephus lib. 3. Antiq. cap. 1. vbi ait 30. dierum itinere confecto, comeatum quem Hebræi ex Ægypto secum extulerant fuisse consumptum, antequam Deus coturnices submitteret. Probat 2. ex Seder Olam cap. 5. vbi Neomenia mensis secundi notatur prima sabbati, quam diem Dominicam vocamus: quod necessario asserunt ij, qui 15. mensis Nisan in feriam 6. conijciunt, & ipsum mensem primum tricenis diebus definiunt. Si vero mensis Nisan fuisset causus, prima dies mensis secundi non fuisset prima sabbati, quod tamen illo cap. 5. traditur. Probat 3. Quia Israëlita pridie quam manna decideret, venerunt in desertum Sin. Si ergo primum manna die Dominica datum est; Israëlita Sabbato iter fecerunt, idque duce columna, & sic Sabbatum, authore Deo, non seruarunt, quod minime admittendum videtur.

3. Sunt tamen plures nec inferioris notæ, qui primum manna die Dominica pluiffe asseuerant. Origenes hom. 7. in Exodum: *ex diuinis scripturis apparet, quod in die Dominica, primo in terris datum est manna.* Idem docet S. Ambrosius 1. Cor. 10. S. Augustinus serm. 251. de tempore, & apud eundem in Appendice ad tom. 4. Author quæstionū de Nouo Testamento q. 95. Synodus Cæsariensis,

T

quam

Aucupium
coturnicium
& manna
primo datum.

De feria
dati manna

1. Opinio.

1. Opinio
probabilior

P.
Philippi
Chronologia
Testamenti

A IV
17

quam refert Beda, epistola de celebratione Paschæ. Philo sub finem lib. 3. de vita Moysis, Torniellus anno m. 2544. Cornelius hîc, & Menochius, v. 5. Bonfrerius Exodi 12. & Exodi 16. ver. 22. vbi ait illam diem sextam numerandam a dato manna. Petavius lib. 13. in tabulis. Vincentius lib. 1. hist. cap. 8. Hi aures adstruunt sextam illam diem, qua Hebræi cibos duplices collegerunt, fuisse ordinem sextam ex quo manna primo datum fuerat. Exodi 16. v. 22. sicut tertia dies post manæ caperunt audiri tonitrua Exodi 19. v. 16. non computatur ab initio hebdomadæ; sed ex quo Deus Moysi dixerat: sanctifica illos hodie & cras. ib. v. 10. Tertia etiam ratione dies septimus, quo Deus Moysen è caligine vocasse dicitur Exodi 24. ver. 16. communi authorum interpretatione, fuit septimus, ex quo Moyses cum Iosue montem tabulas legis accepturus conscenderat. Huic sententia Caluistius & Alstedius subscribunt: quam Origenes & alij ex Scripturis adstruunt. Cum enim Deus hîc versu 4. prædixisset se manna daturum, mox subiungit: Die autem sexto (nempe ab accepto manna) parent quod inferant, quod duplum, quam colligere solebant, per singulos dies. Antequam primum à dato manna sabbatum aduenisset, nulla sabbati præcedentis, sed dati manna memoria facta, dicuntur Israëlitarum die sexto cibos duplices collegisse: ex quo apparet, sextum illum diem numeratum fuisse, à primo die, quo manna collectum sunt Hebræi. Ita diuina providentia disponente, vt eadem esset & sexta sabbati, & sexta manna primum collecti. Sic Deus suauiter populum ad sabbati obseruationem inducebat, & vt docet Origenes significabat Dominicam memoriam qua pluit de cælo manna, prælatam esse sabbato. Cum igitur antiqui Patres Synodus iam citata, hunc locum eo modo exponant, quo similia interpretari solemus, arbitror cum ijs manna primum die Dominico collectum, prælatum cum prioris opinionis argumenta idoneam habeant solutionem, si autem tunc cauus fuit, aut feria 5. exitum de Ægypto.

Ad rationem 1. opinionis.

4. Ad primam igitur rationem dici potest primo, migrationem de Ægypto feria 5. contigisse. Secundo licet Hebræi Nisan iam plenum habeant, non per Moysis tempore id in vsu fuisse. Sicut Iudæi à pluribus iam annis suum Pascha feria 5. Vesperis non celebrant: quod tamen Hebræi Exodi tempore factum dicunt. S. Hieron. fortè loquitur secundum formam Calendarij suo tempore per Iudæos vsurpati, aut exitum de Ægypto feria 5. attribuit. Iosephus fauet posteriori sententiæ: nam reuera ex annona de Ægypto sumpta, videri habentur Hebræi, vsque ad 30. diem vesperi: si quod supponere videretur Iosephus Nisan erat 29. dierum: quorum quindecim vltimis, & quindecim primis diebus secundi diebus vsque ad vespertam farinam Ægyptiaca victitauerunt.

Ad 2.

5. Authoritati Seder Olam præualet eorum autoritas, qui postulant sententiam. Deinde author istius libri sibi non constat, ac proinde

vni potius sententiæ fauet, quam alteri, vt fatetur Salianus num. 161. Ad do in anno deficiente mensem Adar vno die solito breuiorem esse: atque ita fieri posse, vt dies 23. Adar & prima Nisan sequentis in eandem feriam incidant: licet ordinariè vltimus mensis 30. dies complectatur, si mensis primus sit tantum 29. dierum.

6. Tertia ratio, quam aliqui non satis ab Origene ponderatam autumant, Ad 3. parum iuuat aduersarium. Quod enim Deo auctore fit, licitè fit. Deinde Salianus num. 160. fatetur diem 22. primi mensis fuisse feriam sextam, & tamè duobus diebus sequentibus Hebræos mouisse per desertum Sur: atque ita 24. eiusdem mensis tandem venisse in Mara. Si igitur licuit Israëlitis die 23. Nisan, iter suum non obstante Sabbato prosequi, licuit & decimo quinto mensis Iar, quamuis esset sabbatum, duce columna, venire in Elim. Hinc Abulensis Exodi 16. q. 13. ad illa verba: & sabbatizauit populus die septimo, incipientes colere sabbatum, inquit, Hebræi etiam, fatente Saliano, primum in Alus suos maiores sabbatum obseruare cœpisse tradunt.

EXODI 16. v. 27.

Veniens septima dies. Et si hæc verba ad primum à dato manna sabbatum referri posse videantur, ita vt nulli Israëlitarum ad manna colligendum eo die è castris exiuerint quo Moyses valde manè dixerat: Comedite illud hodie, quia sabbatum Domini est, non inuenietur hodie in agro: hic vers. 25. Probabilius tamen esse censent Tostatus in hunc locum & Salianus ann. m. 2344. primo sabbato post datum manna Hebræos non fuisse obiurgatos, quod in agrum egressi explorarent verum esse, quod Moyses de manna non inueniendo prædixerat, sed monitos duntaxat, vt sabbato cibis pridie collectis & paratis contenti feriantur. Cum autem alterius hebdomadæ septima dies venisset, quosdam egressos de populo, vt colligerent, non inuenisse: idcirco grauiter obiurgatos, siquidem iam bis experti fuerant, annonam feria 6. sibi duplicatam fuisse, nec computruisse, & sic tandem, sabbato post acceptum manna secundo, sabbatizasse populum die septimo, puta in Alus vbi primò sabbatum obseruari cœptum censent Hebræi in Seder Olam. Vide notas initio sequentis capitis.

EXODI 16. v. 35.

Filij autem Israel comederunt manna quadraginta annis. Cœperunt hoc cibo vitare anno primo Exodi die 16. mensis secundi, vt patet ex hoc capite, quo Hebræos legimus die 15. istius mensis in desertum Sin mouisse, vesperi coturnices aucupatos, sequenti die manè per castrorum circuitum manna reperisse. Desinit autem manna postquam comederunt de frugibus terræ. Iosue 5. v. 12. scil. die circiter 15. mensis primi, quando frugibus terræ vesci ceperunt, azymis & polenta eiusdem anni. lib. v. 11. Nec dubium est, quin hoc contigerit anno 41. Exodi, quo in terrâ promiss-

I 2

P. Philippi

Chronologia Testamenti

A. IV 17

2. Sabbato post datam manna.

Initium & finis manna cadentis.

promissionis ingressi sunt. Sic ad exactum 40. annorum calculum, desideratur vnus circiter mensis spatium: sed eiusmodi minutias non raro Scriptura permittit.

CAPVT XVII. EXODI v. i.

Mansio 11. 1. **I**gitur profecta omnis multitudo filiorum Israel de deserto Sin per mansionem suam iuxta sermonem Domini castra metati sunt in Raphidim, vbi non erat aqua ad bibendum. Notant hoc loco sacri interpretes nonam populi mansionem fuisse in Daphca, decimam in Alus, vndecimam in Raphidim, prout ordine recensetur Num. 33. at vero nonam & decimam libro Exodi suis nominibus expressis non fuisse, sed tantum insinuat as hisce verbis: *per mansiones suas.*

Quaestio Ad octauam mansionem populum 15. die mensis secundi, anno primo Exodi peruenisse constat ex cap. 16. huius libri, v. 1. quando autem ad nonam, decimam, vndecimam aduenerint, in quaestionem vocatur.

Opinio non placet. 2. Salianus censet Hebræos vltima mensis secundi pertigisse in Daphca, ratus eos secundum à dato manna sabbatum in octaua mansione egisse, prima mensis tertij die, in Alus, quarto eiusdem in Raphidim se suaque transfugisse. Quod mihi creditu difficile est. Nam in 12. mansionem, vbi lex data est, peruenisse post 3. diem Siuaa Hebræos initio cap. 19. probabitur. Duas vnum minimum noctes in Raphidim positas, sacra pagina ostendit hoc capite. Cum enim ibi non esset aqua ad bibendum populo, surgatus est contra Moysen. ver. 1. & Moyses post murmur ad Deum recurrit, ac diuino oraculo iubetur assumere secum seniores, & coram eis ac populo virga petram ferire: quod & fecit, quamque elicuit. Venit Amalec & pugnabat contra Israël in Raphidim, vbi dixitque Moyses ad Iosue: elige tibi viros, & egressus pugna contra Amalec, cras ego stabo in vertice collis &c. ver. 9. Pugnante cum Amalecitis locum dicuntur manus Moysis non lassatae, vsque ad occasum Solis. ver. 12. Vnde colligimus toto die pugnatum, cum de bello pridie habita fuisset conclusio. Pugna feliciter peracta, Moyses ibi altare erigendum, & sine diebus sacrificium offerri curat: quod non nisi postridie factum videtur. Venerit igitur in Raphidim populus die prima mensis tertij: die 2. pugnauerit vsque ad occasum, tertia oblato Eucharistico sacrificio, venerit in 12. mansionem, demque die Moyses semel montem ascenderit.

De 9. & 10. mansione. 3. De tempore nonz & decimæ mansionis nihil habeo compertum, quod secundo mense, post diem decimam sextam Hebræi per eas transierint. Nam in octaua, die 16. secundi mensis primum manna decem